

ГРАЃАНСКО УЧЕСТВО

УРБАНО НАСЕЛЕНИЕ

Луѓето кои живеат во урбани области се поинволвирани во настани и активности во заедницата во споредба со другите демографски групи (37%), но веројатноста за поактивен граѓански ангажман е помала (само 23% покажуваат интерес за поактивно вклучување).

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има ефективно влијание во заедницата или во месното каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Наодите од фокус групата укажуваат на причините за слабиот интерес за учество во граѓански активности. Имено, интересот на испитаниците со текот на времето се намалува поради слабите резултати од граѓанските активности во кои биле вклучени. Испитаниците сметаат дека институциите се многу пасивни бидејќи ја префрлаат одговорноста на други тела и институции, даваат ветувања кои не ги исполнуваат и не преземаат активности за да одговорат на потребите на граѓаните.

Педесет и пет проценти (55%) од учесниците во истражувањето не веруваат дека можат да направат позитивна промена со индивидуален ангажман или преку граѓански организации, додека 29% немаат интерес за граѓански активности, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Како и другите демографски профили, оваа група ги смета единиците на локалната самоуправа за најодговорни институции каде што би се обратиле за да решат некое прашање од интерес. Понатаму, оваа група е најзаинтересирана за вклучување во граѓански активности кои имаат за цел подобрувањето на ефикасноста на системот.

Во продолжение се наведени факторите што негативно влијаат на граѓанскиот ангажман:

- ♦ Системот не стимулира самоиницијатива и проактивност.
- ♦ Луѓето се разочарани и немаат доверба во државата и институциите.
- ♦ Недоволно познавање на системот во однос на тоа каде треба да се пријавуваат локалните проблеми.
- ♦ Нагласена политизација на институциите.
- ♦ Недостиг на компетентност и мотивација кај вработените во јавните институции.
- ♦ Страв од одмазда поради граѓанскиот ангажман.

“ Низ историјата луѓето неволно го искажувале своето лично мислење. Ова, заедно со неефикасниот и корумпиран власт и предизвикува чувство на разочараност, апатија и очај, а очајот е крајната фаза. ”
Маж, 26, Тетово

Фактори што промовираат граѓанско учество

Ефикасноста на системот е клучниот мотиватор за вклучување на оваа група во активности што можат да доведат до промени во заедницата, согласно наведеното од една четвртина од испитаниците. Другите фактори се поврзани со остварување лични или семејни придобивки (наведено од 15%), застапеност на нивните интереси (19%) и транспарентност и отчетност на властите (13%). Првите три фактори се заеднички за сите демографски профили и општата популација.

Додека половина од испитаниците не веруваат дека можат да имаат влијание како граѓани, 29% сметаат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина и 6% веруваат дека можат да влијаат на парламентот.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

На прашањето дали би учествувале во граѓански активности, 43% од испитаниците наведоа дека би одговарале на прашалници, 48% би разговарале со колеги, пријатели или семејството за конкретно прашање, додека 45% би читале брошури или летоци. Од друга страна 77% не би присуствувале на собир на политичка партија; 77% не би присуствувале на јавна дебата, а 80% не би присуствувале на онлајн состанок.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

43%

Одговарање на прашалник

45%

Информирање од летоци

48%

Дискусија со колеги/пријатели

РУРАЛНО НАСЕЛЕНИЕ

Интересот за граѓански ангажман е поизразен кај мажите, етничките Македонци и испитаниците со високо образование.

Истражувањето покажува дека 61% од оваа демографска група не верува во постигнување позитивни промени со индивидуален ангажман или ангажман на невладини организации, додека 20% нема интерес за политика, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Седум од десет лица кои живеат во рурални населби никогаш не биле вклучени во настан, активност или процес што би можел да влијае на заедницата или нивното локално опкружување, ниту пак се заинтересирани за поактивно граѓанско учество.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да промени во заедницата или во местото каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Во продолжение даден е преглед на други фактори што придонесуваат за ниското ниво на граѓанско учество:

- ♦ Луѓето стравуваат дека ќе ги загубат своите работни места/приходи доколку отворено изразат незадоволство.
- ♦ Се смета дека институциите не ги адресираат потребите на граѓаните.

- Општ став е дека институциите се под силно политичко влијание.
- Се смета дека судството е нефункционално, не ги заштитува граѓаните и не го применува законот подеднакво за сите.

“ Гледам дека повеќе млади молчат. Тие мислат - ќе си стожам наситрана, зашто во силовно ќе добијам одказ. Луѓето се плашат да не бидат казни. ”
Жена, 23, Тетово

“ Луѓето не веруваат дека можат да променат нешто. Очекувам дека системот е најдобар за политичките да крадат и никогаш да не бидат казни. Политичките партии не ги сакаат луѓето што размислуваат независно од партијските ставови; тие не поддржуваат ниту иницијатива - туку само покорност. ”
Маж, 44, Скопје

Фактори што промовираат учество

Ефикасноста на институционалниот систем, наведена од 32% од испитаниците е клучниот мотивациски фактор за вклучувањето на оваа група во активности кои можат да предизвикаат промени во заедницата. Мотивациските фактори се однесуваат на застапеноста на нивните интереси (наведена од 14%) и можноста за остварување лична или семејна придобивка (наведена од 12%).

Додека нешто повеќе од половина од испитаниците (56%) не веруваат дека можат да влијаат како граѓани, 26% веруваат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина и помалку од 5% веруваат дека можат да влијаат врз премиерот (4%), парламентот (3%), министрите (3%) и врз претседателот на земјата (1%).

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, 45% од испитаниците преферираат да одговараат на прашалници, 42% преферираат средби со колеги/пријатели во врска со општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно и 41% преферираат да се информираат од брошури или летоци.

Процентот на активности во кои не би учествувале е поголем: 78% не би присуствувале на состанок на политичка партија, 78% не би учествувале на јавна дебата и 74% не би учествувале на состаноци преку интернет.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

45%

Одговарање
на прашалник

41%

Информирање
од леток

42%

Дискусија со
колеги/пријатели

МЛАДИ

Седумдесет и пет проценти (75%) од младите никогаш не биле вклучени во настан, активност или процес што би можел да има влијание во заедницата или нивната локална средина и 73% немаат интерес да бидат граѓански поангажирани.

Во споредба со руралната младина, процентот е сличен (25%), но помладата генерација (гласачи што гласаат првпат) е помалку вклучена во настани и активности во заедницата (10%), што покажува дека кога влегуваат во зрелост, младите стануваат позаинтересирани за вклучување во граѓанскиот живот.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има ефективно влијание во заедницата или во местото каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поголем граѓански ангажман?

Младите мажи и младите со високо образование покажуваат поголем интерес за граѓански ангажман.

Интересно е што половина од младите кои претходно биле вклучени во граѓански активности наведуваат интерес за поактивно граѓанско учество. Само 14% од младите кои никогаш порано не учествувале во граѓанска активност се заинтересирани за поактивно граѓанско учество.

Истражувањето покажува дека повеќе од половина од испитаниците во анкетата наведуваат недоверба во позитивни промени (со индивидуален ангажман и со ангажман

на невладини организации), додека речиси третина го посочуваат недостигот на интерес за политика како главна причина за неучествување во граѓански активности.

Покрај тоа, младите во дискусијата во фокусната група ги посочуваат следниве фактори кои придонесуваат за недоволно граѓанско вклучување и ниско ниво на граѓанско учество:

- ♦ Индиферентна и пасивна младина.
- ♦ Младите се фокусираат на лични интереси и придобивки, наместо на колективни интереси.
- ♦ Политичките партии им ги припишуваат граѓанските активности на противничките партии и повеќето активности се означени како политички пристрасни/ мотивирани.
- ♦ Перцепција дека граѓанските иницијативи се губење време и труд, бидејќи повеќето од нив се неуспешни.
- ♦ Недостаток на позитивни примери/ модели за пример и на влијателни јавни личности кои ги поддржуваат граѓанските иницијативи.

“ За жал, во изразито изолизирано општество, постои страв кога се залагаат за вашите уверувања. Последниот студентски обид за организиран протест беше веднаш изолизиран. Сите ирисувани беа етикетирани како опозициски. ”
Маж, 21 година, Куманово

Фактори што промовираат учество

Ефикасноста на институционалниот систем е клучен мотиватор за учесниците во истражувањето да се вклучат во активности што можат да влијаат на промените во заедницата, согласно наведеното од една третина од испитаниците. Други важни мотивирачки фактори се поврзани со нивната застапеност (назначена со 23%) и транспарентноста и одговорноста на властите (назначена со 9%).

Покрај тоа, младите ја истакнуваат потребата од позитивни примери кои покажуваат дека граѓанското учество може да има влијание, истовремено повикувајќи на единство и солидарност во граѓанските активности.

“ Младиот немаат глас во институциите. Тие можат да постигнат нешто само ако се голема група. Треба да се охрабруваат да се обединат. ”
Жена, 27, Тетово

Повеќе од половина од учесниците во истражувањето не веруваат дека можат да имаат позитивно влијание како граѓани (55%), додека повеќе од една четвртина (27%) веруваат дека можат да имаат значајно влијание во локалните општини. Помалку од 5% веруваат дека можат да влијаат на работата на Премиерот, министрите и Претседателот на земјата.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, младите претпочитаат анкетирање на мислење (38%), состаноци со колеги/пријатели за да разговараат за општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно (35%) и брошури или летоци (34%).

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

38%

Одговарање на прашалник

34%

Информирање од летоци

35%

Дискусија со колеги/пријатели

ЛИЦА ШТО ГЛАСААТ ПРВПАТ

Повеќето испитаници во истражувањето никогаш не биле вклучени во настан, активност или процес што би можел да влијае на заедницата или нивната непосредна околина, ниту пак се заинтересирани за поактивно учество.

Во споредба со другите демографски профили, лицата што гласаат првпат најмалку се вклучени односно заинтересирани за поефикасно учество во заедницата.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да предизвика промени во заедницата или во местото каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поголем граѓански ангажман?

Наодите од истражувањето покажуваат дека отсуството на верба во позитивни промени (со индивидуален ангажман или со ангажман во невладини организации) и немањето интерес за граѓански ангажман се главните причини за постојаното ниско ниво на граѓанско учество во општествено-политичкиот живот во земјата.

Учесниците во фокус групата ги наведуваат следниве фактори кои придонесуваат за ниското ниво на граѓанска ангажираност и учество:

- ♦ Недостаток на волја и истрајност кај младите.
- ♦ Образовен систем што не го стимулира граѓанското учество на студентите.
- ♦ Семеен систем што не ги мотивира децата на проактивно однесување.
- ♦ Недостаток на општествено препознавање, стимулација и вреднување на младинскиот активизам.

“Проблемој е во самојто ошшесјво, почнувајќи од родителите. Тие не ги учат своите деца како да ирисајат кон ошшесјвојто. Добрите носајќи треба да бидат наградени од ошшесјвојто.”
Жена, 19, Прилеп

Фактори што промовираат учество

Одговорноста на институционалниот систем е клучниот фактор лицата што гласаат првпат повеќе да се вклучуваат во активности што можат да влијаат на промените во заедницата. Ова беше наведено од секој четврти испитаник во квантитативната анкета. Другите мотивирачки фактори се поврзани со застапувањето на нивните интереси (наведено од 18%) и лични или семејни придобивки (наведено од 15%).

Лицата што гласаат првпат апелираат до невладиниот сектор да биде повидлив, поинволвиран, потранспарентен и поактивен. Невладините организации можат да се потпрат на различни медиумски канали, пред сè на социјалните медиуми, за да ги информираат младите за тековните иницијативи и активности и да ги поттикнат да учествуваат.

**“ Мислам дека невладините организации треба да бидат
повидливи он-лајн или да имаат поширока мрежа на
организации. Нивните иницијативи треба да бидат
поинтересни. Фејсбук не е доволен. Тие треба
да користат повеќе портали или Инстаграм. ”**
Жена, 18, Скопје

Додека две третини од граѓаните не веруваат дека можат да имаат граѓанско влијание, 13% веруваат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина, 8% во парламентот, 5% сметаат дека можат да влијаат на одлуките на премиерот и 3% дека можат да влијаат на министрите.

Подготвеност и способност да учествуваат во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, 41% наведоа подготвеност кон одговарање на анкети, 31% склоност кон брошури и летоци како извор на информации, 26% директни средби со колеги и пријатели на кои разговараат за општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно, а 21% претпочитаат онлајн состаноци или дискусии.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

41%

Одговарање на прашалник

31%

Информирање од леток

26%

Дискусија со колеги/пријатели

МЛАДИ ОД РУРАЛНИ ОБЛАСТИ

Седумдесет и три проценти (73%) од млади од рурални области никогаш не биле вклучени во настан, активност или процес што би можел да влијае на заедницата или нивната непосредна околина, ниту пак се заинтересирани за поактивен граѓански ангажман. Интересно е што оваа демографска група покажува најголема мотивација за граѓански ангажман во нивните заедници во споредба со лицата што гласаат првпат и младите воопшто.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има значајно влијание во заедницата или во месното каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Да Не Не знае

Анкетираните испитаници со високо образование имаат поизразен интерес за граѓански ангажман.

Педесет и осум проценти (58%) од учесниците во истражувањето не веруваат во постигнување позитивни промени преку индивидуален ангажман или ангажман на невладини организации, додека 25% немаат интерес за граѓански ангажман, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Наодите од фокус групата укажуваат дека младите од руралните области претежно имаат индивидуалистички пристап и стануваат политички активни кога имаат лични придобивки (на пр. вработување). Кога тоа не е случај, тие ја напуштаат руралната област. Што се однесува до учеството во политички партии, млади од рурални области гледа на економската стабилност како највисок приоритет (партијата како агенција за вработување). Сепак, нивното членство во политичките партии не е многу ефикасно во креирањето политики и решавањето на локалните проблеми.

Факторите што придонесуваат за ниското ниво на граѓанска инволвираност можат да се сумираат на следниов начин:

- ♦ На младите им недостасува единство и колективно дејствување за да ги постигнат целите, заради изразената поделба по политички линии.
- ♦ Младите луѓе најмногу се интересираат за прашања од кои имаат лични интереси и придобивки, особено за вработување.
- ♦ Семејниот систем не ги стимулира децата да покажуваат проактивно однесување.

“Тука не се слуша гласот на младите. Можеби имаат високо образование, но ако не сѐ член на политичка партија, вие сѐ ништо.”
Маж, 21 година, Косиурино

“Мислам дека проблемот е во тоа што сите сме убедени дека мора да бидеме членови на партијата за да постигнеме нешто и да сменеме нешто.”
Жена, 18, Могила

Фактори што промовираат учество

Ефикасноста на институционалниот систем е она што ја мотивира оваа група повеќе да се вклучува во активности кои можат да доведат до промени во заедницата, што е наведено од четири од десет испитаници. Другите значајни мотивирачки фактори се поврзани со застапеноста на нивните интереси (наведено од 19%) и изгледите за лични или семејни придобивки (наведено од 10%).

Додека речиси половина од испитаниците (48%) не веруваат дека можат да имаат влијание како граѓани, 29% веруваат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина и 7% сметаат дека можат да влијаат врз министрите (централната влада).

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, 44% од испитаниците посочија дека се подготвени да одговараат на прашалници, 38% преферираат средби со колеги/пријатели во врска со општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно и 37% да се информираат од брошури или летоци. Процентот на млади од рурални области што не преферира да биде активна е поголем: 82% не би присуствувале на состанок на политичка партија, 72% не би присуствувале на јавна дебата и/или онлајн состанок, 65% не би учествувале во граѓански активности, а 61% не би читале онлајн брошура или леток.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

44%

Одговарање на прашалник

37%

Информирање од леток

38%

Дискусија со колеги/пријатели

ЖЕНИ

Осум од десет испитаници во истражувањето не се заинтересирани за поактивен граѓански ангажман

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има ефективно влијание во заедницата или во местото каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Има помалку граѓански ангажирани испитаници кај жените (26%) отколку кај мажите (40%).

Исто така, повеќе мажи (30%) во споредба со жени (17%) се заинтересирани за поактивно граѓанско вклучување.

Жените испитанички ги посочија следниве фактори кои придонесуваат за ниското ниво на учество во граѓански активности:

- ♦ Недостаток на транспарентност, одговорност и отчетност на институциите.
- ♦ Недостаток на професионализам, компетентност и мотивација кај јавните службеници.
- ♦ Недоволна мотивација да се истрае во спроведувањето иницијативи и нивна перцепција како „веќе изгубени битки“.
- ♦ Постојаност на стереотипите и предрасудите кон жените.
- ♦ Ниска самоверба и свесност за човековите права кај жените.
- ♦ Преголеми одговорности во домаќинството и грижа за деца и стари лица.

Горенаведениот преглед на фактори покажува дека истите влијаат на покомплексен начин врз граѓанскиот ангажман на жените. Покрај предизвиците со кои се соочуваат двата рода, традиционално од жените се очекува да обезбедат грижа за семејството, што, пак, го намалува нивното слободно време и можностите да се занимаваат со граѓански активности.

„Сметам дека немаме доверба во институциите затоа што тие играат улога со нас. Кога и да се жалиме, тие велат дека тоа не е во нивна надлежност. Значи, вие сите укашени во друга институција и таму повторно велат дека не се надлежни. Ова продолжува сè додека не се заморите од играње улога, се вовлекувате и се откажувате.“
Жена, 45, Шпанија

Фактори што промовираат учество

Одговорноста на системот е клучен мотиватор за испитаничките да учествуваат во активности што можат да влијаат на промените во заедницата, како што забележуваат 26% од испитаниците. Други важни фактори се однесуваат на изгледите за добивање лични или семејни придобивки (15%) и застапување на нивните интереси (11%).

Повеќе од половина од испитаниците (57%) веруваат дека не можат да влијаат како граѓани, додека, слично на другите демографски групи, 26% сметаат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина. Помалку од 5% веруваат дека може да влијаат на Премиерот, Парламентот, министрите и Претседателот на земјата.

Повеќе жени (57%) отколку мажи (48%) веруваат дека не можат да имаат влијание како граѓани. Ова не е изненадувачки со оглед на тоа што жените се помалку активни од мажите и имаат пониска свест за своите граѓански права.

Понатамошната анализа на податоците од истражувањето сугерира дека неверувањето во сопственото влијание е најизразено кај жените во следните категории:

- ♦ Жени - припадници на албанската или друга етничка заедница
- ♦ Жени со пониско образование
- ♦ Жени - домаќинки
- ♦ Жени во руралните области

Подготвеност и способност да учествуваат во граѓански активности

Што се однесува до учеството во граѓански активности, 39% од испитаниците наведуваат дека претпочитаат брошури или летоци како информативни средства, 37% претпочитаат средби со колеги/пријатели за да разговараат за општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно, а 36% претпочитаат да учествуваат во анкети. Значително помал процент од испитаниците се подготвени да учествуваат во граѓански активности, особено партиски собири (12%), онлајн состаноци (13%) и јавни дебати (14%).

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

36%

Одговарање на прашалник

39%

Информирање од леток

37%

Дискусија со колеги/пријатели

Општо земено, жените учествуваат помалку во горенаведените граѓански активности во споредба со мажите.

Истражувањето покажува дека 56% од испитаничките не веруваат во постигнување позитивни промени преку индивидуален ангажман (34%) или ангажман во невладини организации (22%), додека 31% немаат интерес за политика, што веројатно се должи на малата мотивација како резултат на прекумерниот обем на работа и грижа во домаќинството. Жените покажуваат помал интерес за политика (31%) повеќе во споредба со мажите (19%).

Жените учесници во дискусиите во фокус групите ја делат перцепцијата дека ова е „машки свет“ каде што гласот на жените не се сфаќа сериозно. Тие веруваат дека женските иницијативи се помалку ефикасни во споредба со машките или мешаните иницијативи. Испитаничките подвлекуваат дека ефикасноста на женските иницијативи зависи од различни фактори, вклучително и од соработката со други луѓе, тимска работа, взаемна поддршка, упорноста и волјата коишто го компензираат недостатокот на институционална поддршка и ги избегнуваат постојаните системски бариери што ги загрозуваат жените.

Други прашања што ги потенцираат испитаничките се едукацијата на девојчињата, стимулирање на нивната самодоверба, смелост и упорност, како и подигнување на нивната свест за родова еднаквост. Тие исто така сметаат дека момчињата треба да бидат воспитани да ги почитуваат жените и да ја промовираат родовата еднаквост наместо патријархалните родови улоги во домот и општеството.

“ Всушност, сметам дека жените се поактивни. За жал, во ова шовинистичко и патријархално општество, кога преземаме иницијатива, добиваме многу малку внимание. Нашите иницијативи може дури и да бидат исмејувани, за разлика од поолово мешаниите иницијативи или машките иницијативи. Имам впечаток дека сме перцепирани како секогаш незадоволни; дека секогаш бараме нешто што го немаме... затоа мислам дека иако жените преземаат иницијативи, но не се сериозно земени предвид. ”

Жена, 28, Куманово

ЖЕНИ ОД РУРАЛНИ ОБЛАСТИ

Осум од десет испитаници во истражувањето никогаш не учествувале во ниту имаат намера да се занимаваат со граѓански активности.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има значајно влијание во заедницата или во месното каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Дискусијата во фокус групите укажува на неколку фактори што придонесуваат за мало граѓанско учество на жени од рурални области:

- ♦ Стереотипи и предрасуди кон жените.
- ♦ Недостаток на самодоверба и ниска свесност за нивните права.
- ♦ Дискриминација на жените во однос на возраста, физичкиот изглед и политичката ориентација.
- ♦ Премногу обврски во домаќинството, грижа за децата и грижа за стари лица.

Треба да се напомене дека споменатите фактори се специфични за жени од рурални области и не се карактеристични за општата популација.

“ Се согласувам дека жениите денес се многу еманципирани, образовани и свесни за своите квалитети. Но, да бидам искрена, жениите имаат повеќе одговорности дома отколку мажиите. Тоа е една од причините зошто не присуствуваме на собири и настани отколку што сакаме. Многу повеќе сме приврзани за нашиот дом отколку за она што се случува надвор. ”

Жена, 66, Илинден

Жените од рурални области ја сфаќаат родовата нееднаквост како фактор на исклучување поради обврските во домаќинството и грижата за децата и старите лица, што ги ограничува нивните можности за граѓанско учество.

“ Мислам дека жениите имаат моќ, но својот сè уште не признава колку сме моќни. Иако се тврди дека жениите се еднакви со мажиите и дека имаат права и способности, сепак е многу тешко. Ова го велам затоа што има неколку основи за дискриминација. Не сме дискриминирани само како жени, туку и според припадности на политичките партии, без разлика дали сме убави или не, без разлика дали сме постари или помлади. ”

Жена, 31, Ливада

Жените од рурални области наведуваат ограничено време и недоволна помош за извршување на секојдневните обврски, што укажува на непризнатиот и непроценлив труд што го ограничува нивното граѓанско учество. Покрај тоа, родовите предрасуди и стереотипите, вклучително и слабо развиената свест, се наведуваат како демотивирачки фактор. Овие се контекстуализирани првенствено во рамките на ограничените услови (на пример, инфраструктурата), наместо во рамките на родовата еднаквост.

Фактори што промовираат учество

Одговорноста на системот е клучен мотиватор за испитаничките да се вклучат во активност што може да влијае на промените во заедницата, како што забележуваат 30% од испитаниците. Други важни мотивирачки фактори се однесуваат на застапеноста на нивните интереси (15%) и изгледите за добивање лични или семејни придобивки (14%).

Во продолжение е даден преглед на препораки што можат да помогнат за зголемување на граѓанската вклученост и учеството на жени од рурални области:

- ♦ Правична поделба на домашните обврски меѓу членовите на семејството и поддршка од сопругот и другите членови на семејството;
- ♦ Подигнување на свеста за правата на жените преку организирани форуми и неформални состаноци на општинско ниво;
- ♦ Градење самоверба, вежбање говорништво во јавноста и пред медиумите, особено за помладата популација на жени;
- ♦ Стимулирање на упорност, смелост и родова еднаквост при воспитување и едукација на младите девојки.

Шеесет и три проценти (63%) од жените испитаници кои живеат во рурални населби не веруваат дека можат да имаат граѓанско влијание, 14% повеќе од жените испитаници кои живеат во урбани населби.

Дваесет и три проценти (23%) испитанички од руралните области сметаат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина. Помалку од 5% веруваат дека можат да имаат влијание кај Премиерот, Парламентот, министрите и Претседателот на државата.

Подготвеност и способност да учествуваат во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, жени од рурални области наведуваат склоност кон анкетирање (38%), брошури и летоци како информативни средства (36%) и состаноци со колеги/ пријатели за да разговараат за општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно (34%). Значително помал процент од испитаниците се подготвени да учествуваат во собири на политички партии (8%), онлајн состаноци (12%) и јавни дебати (14%).

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

38%

Одговарање
на прашалник

36%

Информирање
од леток

34%

Дискусија со
колеги/пријатели

Истражувањето покажува дека 63% од испитаничките не веруваат во постигнување позитивни промени со индивидуален ангажман (43%) или преку невладини организации (20%), додека 25% немаат интерес за политика, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Меѓу анкетираната група жени од рурални области, процентот на оние кои не веруваат во постигнување позитивни промени со индивидуален ангажман (43%) е поголем во споредба со урбаните жени (27%).

Уште една тема нагласена од страна на испитаничките е едукацијата на девојчињата, стимулација на нивната самодоверба, асертивност и истрајност, како и подигнување на свесноста за родовата еднаквост. Истовремено се потенцира важноста момчињата да бидат воспитувани да ги почитуваат жените и да промовираат родова еднаквост наместо промоција на патријархални родови улоги во семејството и во општеството.

ЛИЦА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

Двајца од десет испитаници биле вклучени во граѓански активности и изразија интерес поактивно да се ангажираат.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има ефективно влијание во заедницата или во местото каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Учесниците во фокус групата ги посочија следниве фактори што придонесуваат за ниското ниво на граѓанска инволвираност и учество, кои се многу слични на факторите потенцирани од другите демографски групи:

- ♦ Луѓето се пасивни и чекаат другите да преземат одговорност, т.е. чекаат „некој друг да ја заврши работата“.
- ♦ Луѓето се разочарани и немаат доверба во институциите.
- ♦ Институциите се нефункционални, незаинтересирани и политизирани. „Тие не се свесни дека им служат на луѓето, туку се однесуваат како богови“.

Сепак, голем број фактори се специфични само за оваа демографска група:

- ♦ Институциите не се запознаени со потребите на лицата со попреченост.
- ♦ Институциите немаат пристапни места и лифтови.
- ♦ Постојат голем број здруженија што ги застапуваат интересите на лицата со попреченост, но активностите не се координирани, додека претседателите на тие здруженија „не манипулираат затоа што земаат пари од државата“.
- ♦ Дискриминација против лица со попреченост: „Ментална бариера кај луѓето во однос на лицата со попреченост“; стереотипизирање на нивното однесување дека избегнуваат работа и не сакаат да се занимаваат со граѓански активности.
- ♦ Ниту една институција во земјата не презема водство во заштитата на правата на лицата со попреченост.

“ Мислам дека најголеми проблеми се стереотиите и предрасудиите за лицата со попреченост. Овие ствари сè уште не смеа за луѓе со исти способности, можности и капацитети како и другите луѓе. ”
Жена, 44, Скопје

Фактори што промовираат учество

Личните или семејните придобивки (24%) се клучните мотиватори за повеќето испитаници во анкетата да се вклучат во активности што можат да влијаат на промените во заедницата. Останатите важни мотивирачки фактори се поврзани со нивната застапеност (18%) и ефикасноста на системот (14%).

Оваа група има поголема мотивација да учествува во општествениот и политичкиот живот кога тоа резултира со конкретни придобивки за квалитетот на нивниот живот. Од друга страна, само 4% од испитаниците сметаат дека зајакнувањето на демократијата е фактор што промовира граѓанско учество. Постои очигледна тенденција да се генерализираат напорите за „зајакнување на демократијата“ и да се доживуваат како апстракција со која испитаниците не се идентификуваат.

Нешто над половина од испитаниците (51%) не сметаат дека можат да имаат влијание како граѓани, додека повеќе од една четвртина (27%) сметаат дека можат да имаат значајно влијание во својата општина.

Истражувањето покажува дека парламентот се смета за место каде што можат да имаат најмало влијание како граѓани, и покрај директниот избор на претставници.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, испитаниците преферираат средби со колеги/пријатели на кои би разговарале за општествените прашања кои ги засегаат

лично или семејно (46%), да се информираат од брошури или летоци (44%) и да одговараат на прашалници (42%). Интересот за учество во јавна дебата (14%), собири на политички партии (13%) и онлајн состаноци (7%) е значително помал кај оваа група на испитаници.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

42%

Одговарање
на прашалник

44%

Информирање
од леток

46%

Дискусија со
колеги/пријатели

РОМИ

Повеќето учесници во истражувањето не се заинтересирани за поактивен граѓански ангажман.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да предизвика промени во заедницата или во местото каде што живеете?

28%

70%

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

17%

80%

2%

0%

100%

Да

Не

Не знае

Испитаниците со високо образование и вработените во јавниот сектор покажаа поголем интерес за поактивен граѓански ангажман.

Испитаниците посочија дека здравствената заштита, економската и социјалната стабилност, како и локалните проблеми се примарните прашања што го поттикнуваат нивниот интерес за општествена и политичка активност.

Истражувањето покажува дека тие не се многу заинтересирани за политика (25%) и не веруваат дека граѓанскиот ангажман може да предизвика промени (41%), што е веројатно причина за недостатокот на интерес за активен граѓански живот.

Слично како и другите популациони групи со пониски примања, многу припадници на ромската заедница се првенствено фокусирани на преживување и трошат премногу енергија и напор за решавање на основните, егзистенцијални проблеми. Според информативните емисии на „Гласот на Америка“ (VOA News), сиромаштијата се смета за главен фактор за обесхрабрување на гласачите.¹⁷ Сепак, сиромаштијата може исто така да поттикнува граѓанска мобилизација и активизам.

Испитаниците во истражувањето ги посочија следниве фактори како причина за нивната слаба граѓанска инволвираност:

- ♦ Невладините организации што се занимаваат со проблеми на ромското население се политички пристрасни и поделени.
- ♦ Ромското население не е обединето и организирано.
- ♦ Премногу политички партии го претставуваат ромското население.
- ♦ Ромите обично не се образовани, многу се сиромашни и се справуваат со постојани егзистенцијални проблеми поради што немаат време и ресурси за граѓанско ангажирање.
- ♦ Ромското население не е обединето и не е организирано.
- ♦ Има премногу политички партии кои го претставуваат ромското население.

“ Кога зборувам за ромското население, има неколку политички партии и невладини организации во секој град. На пример, во Бишола има тројца прејседатели на политички партии и три невладини организации или вкупно шест лица кои се „водачи“ на ромското население. Па, кој ќе ги посочи проблемите што ги имаат Ромите? Потребно ни е добро управување и да се фокусираме на тековните и приоритетни проблеми на ромското население. ”
Жена, 37, Бишола

¹⁷ “Election Brings No Hope to Macedonia’s Roma-run ‘Ghetto,’ say Voters”, Voice of America (9. декември, 2016 година), достапно на: <https://www.voanews.com/europe/election-brings-no-hope-macedonias-Roma-run-ghetto-say-voters>, пристапено на 21. октомври, 2020 година.

Фактори што промовираат учество

Една четвртина од испитаниците забележаа дека личните и семејните придобивки се клучните фактори за нивно поголемо ангажирање во активности што можат да предизвикаат промени во заедницата. Другите значајни мотивациони фактори се поврзани со одговорноста на системот и институциите (13%) и застапеноста на нивните интереси (13%). Со други зборови, апстрактните и политичките прашања што не спаѓаат во категоријата на квалитет на живот - како што се корупцијата на високо ниво, реформите во ЕУ, итн. - генерално не се основните причини поради кои членовите на ромската заедница стануваат активни гласачи или активни граѓани.

Седум од десет испитаници (68%) не веруваат дека можат да имаат влијание како граѓани, додека двајца од десет (21%) веруваат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина. Помалку од 5% веруваат дека можат да имаат влијание кај Премиерот, Парламентот, министрите и Претседателот на државата.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, членовите на ромската заедница преферираат да одговараат на прашалници (43%), да се информираат од брошури или летоци (29%) и да разговараат за општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно (27%).

Врз основа на дискусијата во фокус групата која ги потврдува наодите од теренското истражување, причините за слабиот општествено-политички ангажман се поврзани со целокупната маргинализација на ромската заедница, нивните егзистенцијални проблеми, социјалните поделби во рамките на нивната демографска група односно поларизацијата на поширокото општество, ниското ниво на образование, прекумерната сиромаштија, како и општото разочарување од политиката и сомневањето во својата способност да влијаат на општествените текови.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

43%

Одговарање на прашалник

29%

Информирање од летоци

27%

Дискусија со колеги/пријатели

ЛИЦА ОД ОДДАЛЕЧЕНИ ЗАЕДНИЦИ

Седумдесет проценти (70%) од луѓето коишто живеат во оддалечени заедници никогаш не биле вклучени во настан, активност или процес што може да има значајно влијание во заедницата или во местото каде што живеат, ниту пак се заинтересирани за поактивен граѓански ангажман.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има значајно влијание во заедницата или во местото каде што живеат?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Шеесет и шест проценти (66%) од учесниците во истражувањето не веруваат во постигнување позитивни промени со индивидуален ангажман или ангажман на невладини организации, додека 18% немаат интерес за граѓански ангажман, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Наодите од фокус групата покажуваат дека учесниците сметаат дека граѓанскиот активизам е неопходен, бидејќи се соочуваат со многу тешкотии во секојдневниот живот и „мора да се стори нешто во врска со тоа“. Сепак, тие посочуваат дека граѓанското учество е недоволно во оддалечените заедници.

Факторите што придонесуваат за ниското ниво на граѓанска иволвираност и учество можат да се сумираат во следново:

- ♦ На граѓаните им недостасува упорност и проактивност за решавање на проблемите.
- ♦ Граѓаните се чувствуваат беспомошни и не веруваат дека нивниот труд ќе даде резултати.
- ♦ Граѓаните се разочарани од политичките партии.
- ♦ Вработените во јавниот сектор се демотивирани. Може да се постигне нешто само преку „врски“, т.е. ако познавате некого.

“ Јас работам во институција и за мене е лесно да се завршат работите, но за некој друг, особено за оние кои живеат во оддалечени села, не е така лесно. Никој во институциите нема да разговара со нив и да им помогне. ”
Жена, 49, Крива Паланка

Фактори што промовираат учество

Личните и семејните придобивки се клучните фактори за мнозинството учесници во истражувањето повеќе да се ангажираат во активности што можат да предизвикаат промени во заедницата, согласно наведеното од една четвртина од испитаниците. Други важни мотивирачки фактори се поврзани со застапеноста на нивните интереси (20%) и ефикасноста на системот (16%).

И покрај тоа што повеќе од половина од испитаниците (56%) не веруваат дека можат да влијаат како граѓани, 23% сметаат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина, а само 5% веруваат дека можат да влијаат на парламентот.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

На прашањето дали би учествувале во граѓански активности, 48% од испитаниците наведуваат дека би одговарале на прашалници, 41% би се среќавале со колеги/пријатели за да разговараат општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно и 39% би читале брошури или летоци. Оваа група не сака да се вклучи во онлајн комуникација, односно 80% не би сакале да учествуваат на онлајн состаноци. Понатаму, 76% не би присуствувале на состанок на политичка партија и 74% не би учествувале на јавна дебата.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

48%

Одговарање на прашалник

39%

Информирање од летоци

41%

Дискусија со колеги/пријатели

МНОГУ СИРОМАШНИ ЛИЦА

Повеќе од три четвртини од испитаниците никогаш не биле вклучени во настан, активност или процес што би можел да влијае на заедницата или на местото каде што живеат, ниту пак имаат интерес да бидат граѓански поангажирани.

Дали сѐ биле вклучени во некој настан, активност или процес што може да има значајно влијание во заедницата или во месното каде што живеете?

Дали сѐ заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

0%

100%

Да

Не

Не знае / Одбива да одговори

Шеесет и два проценти (62%) од учесниците во истражувањето не веруваат дека можат да извршат позитивна промена во општеството со индивидуален ангажман или со ангажман на невладини организации, додека 25% немаат интерес за граѓански ангажман, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Поради тешката општествено-економска состојба, тие не размислуваат за граѓански активизам бидејќи главно се занимаваат со опстанок.

“ Нашиите основни егзистенцијални потреби се во прашање, затоа не можеме да размислуваме за ништо друго. Ако некое лице има нормален живот и приход, можеби ќе се активира. Ако тоа го нема, ќе се интересира само како да преживее. ”
Жена, 42, Куманово

Факторите што придонесуваат за слабото граѓанско учество можат да се сумираат во следново:

- ♦ Фокус на преживување - енергијата е насочена кон изнаоѓање решение за основните егзистенцијални проблеми.
- ♦ Изгубена доверба во системот и институциите.
- ♦ Граѓаните се чувствуваат беспомошни и немоќни.
- ♦ Страв и притисок од владејачките политички партии.
- ♦ Недостиг на слобода на говор.

Фактори што промовираат учество

Личните или семејните придобивки се клучните мотиватори за мнозинството учесници во истражувањето повеќе да се ангажираат во активности што можат да доведат до промени во заедницата, согласно наведеното од 18% од испитаниците. Другите важни мотивирачки фактори се поврзани со нивната застапеност (17%) и ефикасноста на институциите (16%).

Седум од десет испитаници (69%) не веруваат дека можат да имаат влијание како граѓани (17% повеќе во споредба со општата популација), додека повеќе од една петтина (21%) сметаат дека би можеле да имаат значајно влијание во општината, но не и во другите јавни институции.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

На прашањето дали би учествувале во граѓански активности, 47% од испитаниците изјавиле дека би одговарале на прашалник, 47% би разговарале со колеги или пријатели во врска општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно и 32% би читале брошури или летоци. Процентот на активности во кои не би се вклучиле е повисок. Имено, 86% не би учествувале на онлајн состанок, 81% не би присуствувале на состанок на политичка партија и 81% не би присуствувале на јавна дебата.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

47%

Одговарање на прашалник

32%

Информирање од летоци

47%

Дискусија со колеги/пријатели

ДОЛГОРОЧНО НЕВРАБОТЕНИ ЛИЦА

Осумдесет проценти (80%) од испитаниците се заинтересирани за поактивен граѓански ангажман.

Дали сѐе учесѐивувале во некој настан, активност или процес што може да има ефективно влијание во заедницата или во местото каде што живеете?

Дали сѐе заинтересирани за поактивен граѓански ангажман?

Шеесет и еден процент (61%) од учесниците во истражувањето не веруваат во постигнување позитивни промени со индивидуален ангажман или со ангажман на невладини организации, додека 25% немаат интерес за граѓански ангажман, што ја објаснува ниската мотивација за граѓанско учество.

Факторите што придонесуваат за минималното граѓанско учество можат да се сумираат во следново:

- ♦ Силно политичко влијание во сите државни институции и во приватниот сектор.
- ♦ Концентрација на моќта во политичките партии.

- ♦ Граѓаните се плашат да бидат обележани (политичките партии им ги припишуваат граѓанските активности на противничките партии) и отворено да изразат незадоволство.
- ♦ Слабо владеење на правото и добро управување.
- ♦ Ограничувања на слободата на говорот.

“ Мислам дека луѓето се премногу исцлашени и затоа не можат да се организираат. Се плашат да не ги загубат работните места и приходите. Кога зборуваат едни со други, велат: Ајде да покажеме малку сила, силата и моќта се во луѓето. Но, кога ќе дојде време да се излезе, да се кажат работите јасно и јасно, приказната се менува. Луѓето почнуваат да велат: но зошто да одам, другите нека го кажат тоа... ”

Жена, 59, Шпанија

Фактори што промовираат учество

Ефективноста на институционалниот систем е клучниот фактор за вклучување на оваа група во значајни активности во заедницата, согласно наведеното од една четвртина од испитаниците. (25%). Другите важни фактори се однесуваат на застапеноста на нивните интереси (наведено од 15%) и лични или семејни придобивки (наведено од 14%).

И покрај тоа, речиси половина од испитаниците (54%) не сметаат дека можат да имаат влијание како граѓани, додека 30% сметаат дека можат да имаат значајно влијание во својата општина. Другите институции беа споменати од помалку од 3% од испитаниците.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

На прашањето дали би учествувале во граѓански активности, 46% од испитаниците наведоа дека би одговарале на прашалник, 42% би разговарале со колеги или пријатели во врска со лични или семејни проблеми и 46% би читале брошури или летоци.

Како и општата популација и другите демографски групи, процентот на активности што би ги избегнувале е повисок: 83% не би присуствувале на состанок на политичка партија, 76% не би присуствувале на јавна дебата и 79% не би учествувале на онлајн состанок.

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

46%

Одговарање на прашалник

46%

Информирање од леток

42%

Дискусија со колеги/пријатели

ДРУГИ ЕТНИЧКИ ЗАЕДНИЦИ

Седумдесет и седум проценти (77%) од испитаниците не се заинтересирани за поактивен граѓански ангажман.

Дали сѐе учесѝвувале во некој насѝан, акѝивносѝ или ѝроцес шѝо може да има ефекѝивно влијание во заедницата или во месѝото каде шѝо живееѝе?

Дали сѐе заинтересирани за ѝоакѝивен граѓански ангажман?

Понатаму, учесниците во истражувањето ги наведоа следниве фактори што придонесуваат за слабото граѓанско учество:

- Пасивно и рамнодушно размислување, култура и образование кое не го препознава, стимулира и наградува активното однесување.
- Поделеност на народот, недостиг на солидарност.
- Силно политичко влијание во граѓанскиот сектор.
- Страв од санкции.

“ Доведете ги луѓето до работи на егзистенција, зајлашејте ги и начинот на размислување постојано нема да биде проблем. ”
Маж, 46, етнички Турчин, Биџола

Фактори што промовираат учество

Ефикасноста на системот (24%) и личните или семејните придобивки (23%) се клучните мотиватори поголемиот дел од испитаниците да бидат граѓански поангажирани и да спроведат промени во заедницата, согласно наведеното од една четвртина од испитаниците. Другите мотивирачки фактори се однесуваат на застапеноста на нивните интереси (14%).

Шест од десет испитаници (57%) не веруваат дека можат да имаат граѓанско влијание, што претставува зголемување од 5% во споредба со општата популација (52%). Повеќе од една четвртина (27%) сметаат дека можат да имаат значајно влијание во нивната општина.

Најголемиот дел од испитаниците сметаат дека не можат да влијаат врз работата на парламентот, и покрај моделот на директно претставување. Во согласност со трендот кај сите демографски групи, испитаниците сметаат дека не можат да имаат значајно влијание врз која било друга институција, освен врз нивната општина.

Подготвеност и способност за учество во граѓански активности

Што се однесува до учеството во јавниот живот, испитаниците во истражувањето се најмногу подготвени да одговорат на прашалник (52%), да разговараат со колеги или пријатели за општествените прашања кои ги засегаат лично или семејно (46%) и да читаат брошури или летоци (40%).

Во кои граѓански активности сакаат да учествуваат?

52%

Одговарање на прашалник

40%

Информирање од летоци

46%

Дискусија со колеги/пријатели

